

Příběh války. Vědecko-pedagogická konference v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR

Ve dnech 27. a 28. 4. 2017 se v prostorách Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konala vědecko-pedagogická konference s názvem *Příběh války*, kterou pořádalo Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel, z. s., ve spolupráci s Poslaneckou sněmovnou parlamentu ČR.

Nad konferencí převzal záštitu předseda Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR Jan Hamáček. V úvodu prvního konferenčního dne zazněla jeho zdravice a následovalo přivítání předsedkyně Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel Dagmar Martinkové, která formulovala záměr dvoudenní konference, jejíž motto lze shrnout do jedné věty: Válka není jen o datech a událostech, ale především o lidech, jejich příbězích, osudech a vzpomínkách. V souladu s nedávno proběhlým 70. výročím konce druhé světové války chce podobně jako jiné akce varovat před zapomněním a lhostejností, které vedou k podobným tragédiím. Cílem konference se stalo zamyšlení, jakým způsobem a jakou formou zprostředkovávat na základních a středních školách vědomosti o historických událostech, zejména válečného charakteru.

Po omluvě nepřítomných zahajujících řečníků uvedl dopolední blok Petr Tolar z Československé obce legionářské svojí prezentací s názvem Projekt Legie 100. Představil edukativní úlohu stěžejního projektu Čs. obce legionářské, probíhajícího v letech 2014–2020, s ohledem na všechna stoletá jubilea odehrávající se v tomto časovém rozmezí (v letošním roce například stoleté výročí bitvy u Zborova). Kromě vzdělávacího centra a Muzea čs. legií v pražské Sokolovské

ulici, dvou stálých expozic na Křivoklátě a v Jaroměři, přibližujících historii čs. legií v letech 1914–1920, a putovních výstav instalovaných na 282 místech v ČR a 29 místech v zahraničí, je asi nejznámějším projektem Legiovlak, který brázdil Transsibiřskou magistrálu v letech 1918–1920. Jeho replika zahájila svoji putovní výstavní pouť na žižkovském Nákladovém nádraží a objíždí celou Českou republiku s pravidelnými zastávkami v krajských a okresních městech; zastávky lze dohledat na webových stránkách k tomuto účelu vytvořených. Československá obec legionářská však nezapomíná ani na děti, které nejraději tráví čas s očima zabořenými do datových zařízení, a snaží se jim přiblížit problematiku války pomocí neagresivních počítačových her, popřípadě možností interaktivního seznamování se s osudy padlých čs. legionářů, za které lze na mapě rozsvítit bod a následně 2. 7. 2017 v 18:00 spolu s ostatními zájemci zapálit svíčku.

Další přednášející, Tomáš Kykal z Vojenského historického ústavu, cílí na přirozenou zvědavost dětí a doporučuje jejich zapojení do pátrání po osudech našich předků za 1. světové války. Představil možné zdroje, jaké skýtají digitalizované matriky zemřelých, umístěné ve Vojenském historickém archivu, kartotéky padlých za 1. světové války ve Vojenském ústředním archivu, digitální studovna Ministerstva obrany ČR či Centrální evidence padlých, zemřelých a nezvěstných 1. světové války. Na jeho příspěvek navázal Pavel Martinovský z Asociace učitelů dějepisu, který vyjádřil obavu nad tím, že nikdo přesně neví, jak na školách probíhá

výuka o událostech 1. světové války, neboť záleží na každé škole, jak školní osnovy do výuky zařadí. 1. světová válka je nejčastěji zařazována na konec 8. ročníku, kdy se už myšlenky studentů ubírají „prázdninovým směrem“, a proto by bylo podle něho lépe přesunout tuto výuku na počátek deváté třídy a zahájit ji spolu s událostmi schylujícími se k samotnému konfliktu. Sám ve výuce takto postupuje a přibližuje dětem také podstatu a smysl památníků, kdy chodí v Den válečných veteránů k blízkému pomníku pokládat kytice a vyprávět příběhy, aby děti monumenty nevnímaly jen jako místo k posezení či jen jako možnost „k vykonání potřeby“.

Po krátké přestávce přednesl svůj příspěvek František Bobek, též zástupce Československé obce legionářské, který přiblížil další edukační projekty pro žáky ve školních lavicích, mimo jiné putování po stopách osudů dětí z vypálených Ležáků a Lidic, 7. ročník projektu Oheň (bez)naděje vztahující se k výše zmíněným událostem či celostátní brannou soutěž pro ZŠ zvanou Battelfield a celostátní brannou soutěž pro SŠ – zvanou Legie. Jako novinku uvedl i soutěž pro ZŠ ke stému výročí vzniku ČSR a hru určenou pro žáky ZŠ a SŠ zvanou Mise na počest parašutistů zahynulých v roce 2014 v Afghánistánu. Dopolední blok uzavřel Viktor Grossmann, historik a šéfredaktor redakčního týmu z Brna, který pod hlavičkou Extrapublishing vydává kromě populárního časopisu Živá historie také 11 periodik s vojenskou a vojensko-historickou tematikou.

Po obědové pauze navázal Viktor Grossmann ještě dalším příspěvkem, vědom si faktu, že silné příběhy táhnou a mohou zaujmout i žáky a studenty. Posluchačům přiblížil příběh dnes již zesnulého generála Mikuláše Končického z Volyně, nositele Řádu bílého lva, který jako tankista prošel s 1. československým armádním sborem karpatsko-dukelskou

operací, jaselskou operací a přispěl svým dílem i k osvobození Ostravy.

V další části se představila Ilona Rejzková Zatloukalová, která zacílila na zvědavost malých, školou povinných návštěvníků a přiblížila dětské programy na pevnosti Josefov. Tématu pevností se věnoval i Roman Štěr z Národního archivu v Praze, který pohovořil o pohraničních pevnostech jako o pomnících odhodlání a zrady. Dopolední blok prvního dne uzavřela předsedkyně SČVP Dagmar Martinková, kdy představila nejen výstavu Návraty volyňských Čechů, která se rozkládala na 15 přenosných panelech v zadní části sálu, ale také svůj projekt Volyňští Češi kolem nás ze ZŠ v Bohdalicích, kde působila 9 let jako pedagog. V závěru druhého konferenčního dne pak přiblížila ještě další projekt s názvem Najdi svého veterána, který probíhal spolu s Centrem pro válečné veterány.

Dopolední program druhého konferenčního dne zahájil další člen Čs. obce legionářské, tentokrát z jednoty Brno, Jan Kux, který přiblížil již 13. ročník literární soutěže Slavkovské memento jako varování žákům a studentům před hrozbami válek. Poukázal také na téma války-neválky, neboli neshod a válek jedinců, ať už v rodině či ve společnosti. Jako další vystoupila Veronika Beranská z Etnologického ústavu AV ČR, v. v. i., která hovořila o odrazu války v lidové slovesnosti v odkazu vědecké pracovnice oboru etnologie Ivy Heroldové v jejích sebraných písňových textech a zachycených lidových vyprávění, jež byly sebrány v rámci systematického výzkumu novoosídleneckého pohraničí v 50. letech 20. století. Spolu s deníkovými záznamy by mohly obohatit strohá historická učebnicová pojednání o autentičnost subjektivního vnímání jedince.

Na její vystoupení navázala Lenka Kločková z Národního archivu v Praze, která přiblížila pohnuté životní osudy

evangelického faráře Jana Jelínka, pro něhož se v pozdějších letech jeho působení ujala přezdívka „český Oskar Schindler“. S podobným tématem vystoupila i Jana Vrzalová s příběhem Inky Bernáškové, roz. Preissigové, první české ženy odbojářky popravené nacisty v roce 1942. První polovinu konferenčního dne zakončil Michal Šmíd, správce portálu Paměť národa, spojeného s neziskovou organizací Post Bellum, Českým rozhlasem a Ústavem pro studium totalitních režimů, jehož portál čítá k dnešnímu datu cca 3 600 publikovaných svědectví, z čehož 6 % (přibližně 200 osudů) zaujímají samotní volyňští Češi.

Odpolední blok a závěrečný úsek druhého konferenčního dne zahájil Milan Žuffa-Kunčo, příslušník Čs. obce legionářské, z oblastní jednoty Olomouc, který představil svůj projekt s názvem Po stopách volyňských Čechů až do Velké války. Na něj navázal pravnuk armádního generála Ludvíka Svobody Miroslav Klusák ze Společnosti Ludvíka Svobody se svým multimediálním průvodcem Dukla 1944, ve kterém představuje medailonky

jednotlivých účastníků jedné z nejkravavějších operací, které se volyňští Češi účastnili. Ve svém dalším projektu a na stejnojmenných internetových stránkách s názvem Ženy bojující představuje něžné pohlaví aktivně zapojené do několika konfliktů 20. století.

Jako další vystoupil Vladimír Turek s tématem válečných veteránů 2. světové války z Malé Zubovštiny a přiblížil obraz 42 legionářů z Malé Zubovštiny a 140 účastníků válečného konfliktu. Dění druhého konferenčního dne zakončil režisér a dokumentarista Oliver Malina Morgenstern se svými *Bojovníky od Sokolova* a *Deníčkem spojařky* a ze svého pohledu poukázal na fenomén dnešní doby, tzv. „obracismus“, kdy se podle něj historické události a děj obracejí, odkaz našich dědů se vytrácí a v knihkupectvích se setkáváme se záplavou knih o „záporných hrdinech“ typu Stalina, Hitlera či Himmlera. Konferenční dění pak ukončil projekcí části své produkce.

Veronika Beranská (EÚ AV ČR, v. v. i.)

Konference Bewegte Jugend im östlichen Europa. Volkskundliche Perspektive auf Ausprägungen der Jugendbewegung seit dem ausgehenden 19. Jahrhundert – 14.–16. září 2016, Ludwigstein

Konference *Východoevropská mládež v pohybu. Projevy mládežnického hnutí od konce 19. století z etnologické perspektivy*, kterou pořádala Kommission für deutsche und osteuropäische Volkskunde in der DGV (Komise pro německý a východoevropský národopis Německé národopisné společnosti), proběhla na hradě

Ludwigstein. Místo nebylo vybráno náhodně – Ludwigstein je symbolem mládežnického hnutí v Německu ve 20. století a slouží jako jeho centrum dodnes. Kromě toho zde sídlí i Archiv der deutschen Jugendbewegung (Archiv německého mládežnického hnutí), který byl spolupořadatelem konference.